

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

VI. Alia denique probatio præscissionis obiectiuæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

bus: siue respiciat solam cognitionem confusam huic voci, *quidditas hominis* respondentem, hæc cognitio non est posterior sensationibus, ac discursibus per se loquendo, ac suapte natura, cum prius cognosci possit aliquem habere quidditatem hominis, qualis qualis sit, quam cognoscatur, eum sentire, aut discurrere, aut etiam, quam actu sentiat, vel discurrat. De quidditate autem explicita hominis, quod non debeat esse posterior ea, quam vocamus implicitam, & est sponte sua indubium, nec aduersarios crediderim id negaturos.

44

Ex his, quæ differuimus colliges primò, quotiescunque idem realiter non eadem, sed diuersis cognitionibus cognoscitur, hoc ipso obiectum huius cognitionis esse distinctum virtualiter ab obiecto alterius: Quare cum nunc cognosco hominem, & postea eum simili cognitione, & non maiori, sed eadem claritate cognosco, mihi aliud, & aliud virtualiter obiectum obuersari: Quatenus autem cum hoc cohæret, quod vna cognitio cognoscat propriè, & simpliciter id ipsum, quod cognoscitur per aliam, media scilicet alia formalitate, in loco exposuimus. Probatur verò sequela: namque quidditas hominis implicita, & prout confusè cognoscibilis eo ipso distinguitur virtualiter à quidditate hominis explicita, & prout clare cognoscibili: quidni ergo quævis res mundi, quantumlibet indiuisa appareat, virtualementem tamen sectionem, & partitionem admittat propter respectum ad diuersas cognitiones, quibus obicitur.

45

Colliges secundò, nullam omnino præcisionem esse mere formalem, nullam, quæ non sit quodammodo obiectiua. Etenim præcisio obiectiua, tum locum habet, quando obiectum vnius cognitionis virtualiter distinguitur ab obiecto alterius: formalis verò, siue actualis præcisio, quando obiectum vnius, & alterius cognitionis est virtualiter idem, solæque cognitiones, siue actus distinguuntur ac præscinduntur inuicem. Atqui repugnat obiectum vnius, & alterius cognitionis virtualiter non distingui, vt nuper statuiamus: Quocirca haud impune euadunt aduersarij: sicut enim ipsi nullam præcisionem non formalem concedunt, ita nos nullam non obiectiuam agnoscimus.

46

Colliges tertio perperam, & absque vllò fundamento distingui ab aduersariis nostris distinctionem rationis, huius vtique operatione factam in eam, quæ habet fundamentum in re, & eam, quæ tali caret fundamento: qualis enim cunque distinctio rationis, ac præcisio per intellectum facta habet in re cognita, ac præcisio fundamentum distinctionis virtualis, quo vix aliud maius excogitari potest. Colliges consequenter quartò, malè distingui ab aduersariis distinctionem rationis non sine eius actuali consideratione factam in distinctionem rationis ratiocinantis, & distinctionis ratiocinatæ: namque distinctio, quam intellectus cogitans facit, rationis ratiocinantis non esse non potest, vt vel ex sola terminorum apprehensione liquet. Deinde altera distinctio harum dicitur ab aduersariis habere fundamentum in re cognita, & altera eo carere: hoc autem ex vano dici perspicuum erit ei, qui superiori collectione dicta perpenderit.

47

Colliges quinto, formata interius hac propositione, *homo est homo*, subiectum eius, & prædicatum primò intentionaliter sumpta non distingui vllatenus: eadem enim connotata, tam implicitè, quam explicitè respiciunt: cæterum secundò intentionaliter sumpta virtualiter dissident: quando-

quidem homo, vt subiectum, idemque vt prædicatum aliam, aliamque mentis apprehensionem terminat. Discrimen autem huius propositionis, *homo est homo*, & huius *homo est animal rationale*, ac ratio, cur prior sit identica, secus posterior, est in proclui: nam principio subiectum, ac prædicatum prioris eadem omnino connotata, eodemque modo respiciunt, nec non etiam similes cognitiones terminant: cæterum subiectum, & prædicatum posterioris fortassis non eadem connotata, aut certè non eodem modo respiciunt; dissimiles etiam valde cognitiones, & non paris, sed inæqualis claritatis terminant: plus ergò differunt termini prioris, quam posterioris, adeoque altera earum identica, & altera formalis dici poterit.

48

Sextò tandem colliges, nomina synonyma ita idem realiter significare, vt aliud, aliudque virtualiter iis correspondeat: cur enim interius diuersimodè cognosci, haud sine obiecti cogniti multiplicitate virtuali eueniat, & significari etiam exterius, ac nominari diuerso sono virtualementem pluralitatem in re nominata, ac significata non arguat? Cæterum hoc non obstantè synonymia vocum à nobis de medio non tollitur: ea enim nomina synonyma erunt, non quæ obiectum etiam virtualiter idem significant, sed quorum obiecta, non aliam habent diuersitatem, quam quæ eis ab ipsis nominibus contingit, seorsim verò ab his sunt omnino indistincta: sic, vt vnum nomen eandem cognitionem, eandemque rem cognitam significet, quam aliud etiam synonymum refert; eandem, inquam si quævis alia connotata, præter ipsa nomina respiciamus.

CAPVT VI.

Alia denique probatio præcisionis obiectiue.

Quæ sic habet. Distinctio rationis ratiocinatæ, distinctio rationis ratiocinantis diuersæ rationis sunt, & altera ab altera distinguitur: hæc diuersitas in eo solo collocari potest, quod prior ex parte obiecti præscindat, secus verò posterior; aut, si, quod probabilius est, iuxta dicta cap. præcedenti, nulla distinctio facta per intellectum non præscindit ex parte obiecti, in eo solo id discriminis situm esse potest, quod distinctio rationis ratiocinantis sit ea, quam intellectus facit præscindendo obiectiue vnum conceptum ab alio secum identificato, rationis verò ratiocinatæ virtualis intrinseca, siue fundamentum præcisionis obiectiue, & quorumuis aliorum prædicatorum contradicentium.

49

Verum Aureolus in 1. distinct. 8. quæst. 3. Okamus & Gabriel in 1. distinct. 2. quæst. 1. Gregorius in 1. distinct. 8. quæst. 2. art. 2. Major ibidem quæst. 1. & plures alij nominales respondent, negata prorsus distinctione rationis, adeoque eius in distinctionem rationis ratiocinantis, & distinctionem rationis ratiocinatæ partitione, quippè quam, vt dictum est, putant esse de subiecto non supponente.

50

Sed præter distinctionem realem admittendam etiam esse distinctionem rationis, tuentur B. Thomas in 1. distinct. 2. quæst. 1. art. 2. & 3. & q. 7. de verit. art. 6. & opusculo 9. quæst. 1. 2. & 3. Caietanus in opusculo de ente & essentia cap. 6. quæst. 12. Henricus quodlibeto 5. quæst. 1. & quodlib. 13. quæst. 1.

51

Ni phus

Niphus 12. metaph. disp. 13. cap. 4. Durandus in 1. dist. 2. quæst. 3. num. 9. Marilius in 1. quæst. 12. art. 3. 3. Capreolus in 1. dist. 8. quæst. 4. art. 1. Carnariensis 1. p. quæst. 28. art. 2. disp. 1. p. 2. Auerroës 12. metaph. commento 38. cuius hæc ibi notanda sunt verba: *intellectus enim natus est diuidere adunata in esse*, & in fine commenti: *magna est differentia inter ea, quæ differunt in intellectu, & in esse, & quæ differunt in intellectu tantum*. Nostræ Societatis idiplum tuentur Doctores omnes: præsertim verò Suarez disp. 7. metaph. sect. 1. Vasquez. tom. 2. in 1. partem quæst. 28. art. 2. disp. 1. 17. cap. 1. Molina 1. p. quæst. 28. disp. 3. Hurtad. disp. 6. metaph. sect. 5. at quid moror, tum in nostris, tum in exteris recensendis, quando nobis fauent præter Nominales paulo supra relatos ceteri omnes scholastici?

52 Probatur autem hæc sententia primò: quia quoties aliquod obiectum aliter, & aliter à parte rei simul se habet, à parte rei distinctum, ac multiplex est, vt fatentur omnes: quoties igitur aliquod obiectum aliter, & aliter semel apparet, atque concipitur ratione, & apparentia distinguitur: atqui idem realiter obiectum aliter, aliterque apparere, & concipi solet, vt compertum est: quidni ergo sit ratione multiplex, ac distinctum? Secundò, quia bonitas, & malitia actuum interiorum voluntatis in actiones exteriores deriuantur, & hæc ab illis formaliter bonæ, & malæ in genere moris, ac meritoria, & demeritoria denominantur, vt certo certius: similiter ergò vnitas, & distinctio conceptuum intellectus in obiectum refunditur, & hoc quantumvis vnum à distinctis conceptibus ratione multiplex, seu distinctum, & quantumlibet in se multiplex, à conceptu vno, & confuso vnum ratione nostra denominabitur.

53 Tertiò suadetur eadem sententia autoritate scripturæ: nam Ioan. 17. *Omnia*, inquit Christus, *quæ dedisti mihi abs te sunt, & tua mea sunt omnia*: atqui accepit à patre essentiam, & attributa: hæc ergo omnia, adeoque multa, & distincta appellat: sed non distincta realiter; ergo ratione: quo fit, vt admittenda sit distinctio rationis in diuinis, ac proinde à fortiori in creatis. Quartò distinctionem rationis inter relationes diuinas, & essentiam statuit Concilium Florentinum sect. 18. & 19. adeoque nostras inter formalitates eam supponit. Quintò Damascenus lib. 1. fidei Orthodoxæ cap. 11. sic ait; *secundum omnia vnum sunt Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, præter (si ita dicamus) ingignemiam, gignemiam, & processionem; ratione autem, & intelligentia distinctum*: Ecce iuxta eum etiam in Deo summè simplici vnitas, & identitas realis est coniuncta cum distinctione rationis; quid diceret de nobis, quorum haud est tanta simplicitas? Fauent etiam Augustinus lib. 3. contra Maximum cap. 10. & communiter alij Patres.

54 Sexto tandem: res dicuntur esse quodammodo in intellectu præcisè, quia in eo sunt conceptus rei: pari ergo ratione res distinguuntur quodammodo ex hoc solo, quod earum conceptus sint distincti: huiusmodi autem distinctio ex nostris conceptibus in rem cognitam refluat nequit esse realis, & intrinseca, & ac proinde debet esse rationis, & extrinseca. Porro primum antecedens argumenti, (ceteræ enim eius partes partes sunt perspicuæ) suadetur autoritate Magistri 1. sent. dist. 35. vbi super ea verba Ioannis 1. quod factum est in ipso vita erat, sic inquit: *Ex hoc sensu omnia dicuntur esse in Deo vita, & omne, quod factum est, dicitur esse vita in ipso,*

non ideo, quod creatura sit creator, vel quod ista temporalia essentialiter sint in Deo, sed quia in eius scientia sunt, quæ vna est: Item Anselmi super Ioannem homil. 1. *Cum scribimus litteras, facit eas primo cor nostrum, & deinde manus nostra: litteræ sunt primò à corde, deinde à corpore nostro: easdem autem litteras facit cor nostrum, & manus, non, quod alias cor, alias manus: easdem quippe facit, sed non consimiliter: cor enim facit eas intelligibiliter, sed manus visibiliter*. Et in monolog. cap. 39. *Nullum dubium est, creatas substantias multo aliter esse in se ipsis, quam in nostra scientia &c.* Item Commentatoris 7. metaph. comm. 23. *Quidditates sunt existentes in anima, dicitur enim sanitas de forma, quæ est in anima, & de habitu qui est in corpore, & ambo sunt idem. Et ibidem inferius: Manifestum est, quod forma artis dicitur duobus modis: vnus est forma, quæ est in anima, & alius est illa, quæ est extra animam, & sunt idem, quoniam v. g. sanitas dicitur de intellectu sanitatis, qui est in anima, & de sanitate existente in corpore. Et 12. metaph. comm. 51. Verè possumus dicere, quod scientia est res facta: sicut de annulo, & artificialitatem dicimus enim, quod forma artificialis, quæ est in materia, & quæ est in mente artificis, est eadem. Hactenus ille.*

Negari ergo nequit, quin modus ille loquendi, quo res dicuntur esse in intellectu, sit vlitatus, adeoque admittendus, cum in significatione vocum vsui, & authoritati sit potissimè standum. Verum igitur est, antecedens nostri argumenti. Illud autem, nec non consequens ex eo deductum, totumque discursus hactenus factum, insinuat, breuique summa complectitur B. Thomas 4. contra gentes cap. 5. *intellectum, ut est in intelligente, est intentio intellecta, & verbum, & ideo illa, quæ conueniunt tali intentioni quæ est in intellectu, ut intentio est, possunt dici de re, cuius est intentio, ita, quod, si intellectus multos conceptus formet de vna re, realis dicitur esse plures, & distincta, & multiplex secundum rationem, hoc est secundum esse, quod habet in intellectu: imò ipsum potest dici multa rationes, sicut dicitur vita in Deo, ut intelligitur à Deo. Huculque S. Doctor.*

At obiciēs pro sententia Nominalium, distinctionem rationis de medio eximente Anselmum in monolog. cap. 16. *Quemadmodum itaque vnum est quidquid essentialiter de summa substantia dicitur ita ipsa vna modo vna consideratione est quidquid est essentialiter*: Et ibidem paulò infra: *illa verò summa essentia nullo modo sic est aliquid, ut illud idem secundum alium modum, aut secundum aliam considerationem non sit: quia quidquid aliquomodo essentialiter est, hoc est totum, quod ipsa est*. Quibus verbis distinctionem considerationis, seu rationis à Deo ablegat. Obiciēs secundò: Nihil potest ratione, aut consideratione fieri non ipsum, ratione, inquam, non fingente, de qua sola sermo: alias homo v. g. fieri posset equus consideratione nostra, eaque vera: at distingui aliquid ratione non fingente à se ipso, est fieri non ipsum: nihil ergò ita à se distingui sustinet. Opponens tertid. Ratio nostra est extrinseca rei, quam inadæquatè, & imperfectè considerat: eam ergo distinguere non potest: quod enim rei extrinsecum est, quod eam non constituit, eam distinguere nequit; cum constitutum rei, eiusque distinctum iuxta omnes in idem concurrant.

Leuia tamen sunt hæc fundamenta. Ad primum dicendum est, apud Anselmum nomine considerationis haud intelligi rationem nostram, sed partem physicam: quare quod ait, Deum vna, & alia consideratione diuersum, ac multiplicem non esse, ed tendit,

tendit, vt non sit in Deo vna, & alia pars physica. Hanc autem esse Anselmi mentem, constat: tum, quia eodem loci tradit, hominem vna consideratione esse corpus, & alia rationalem id est vna parte, & alia: tum etiam, quia ita eum accipiunt P. Vasquez tom. 2. in 1. p. q. 28. art. 2. disp. 116. cap. 4. num. 14. & communiter alij. Ad secundum dicendum est, nihil ratione nostra non fingente fieri posse non ipsum, per modum vtriusque compositionis, id est intellectum non posse componere verè rem vllam cum aliqua à se realiter distincta; atque hinc esse, vt homo non possit fieri equus per rationem, quin fingatur, eum esse equum: Ceterum aliquid fieri posse ratione nostra non commentitia non ipsum per modum simplicitatis, id est intellectum posse concipere aliquam formalitatem sine alia secum realiter identificata, sic, vt vi huius præcisionis prior illa formalitas sit simplex, & vna in se, atque distincta quodammodo à posteriori: hoc autem ipso, quod distinguatur à posteriori secum eadem, erit sanè non posterior, seu non ipsa.

58 Ad tertium dicendum est, in primis rationem ratiocinantem, & formalem esse extrinsecam rei cognitæ: ceterum obiectiuam, & ratiocinatam ei esse intrinsecam, & essentialem: quidquid ergo sit de distinctione rationis ratiocinantis, quid est, quapropter negari debeat distinctio rationis ratiocinatæ, siue virtualis intrinseca? Rursus secundo, ne prior illa distinctio rationis est neganda: nam aliud est obiectum intrinsecè, & realiter distinguere: hoc certè descendere nequit à consideratione, aut ratione nostra: quod solum probat argumentum nominalium: aliud est obiectum extrinsece diuidi: & hoc cur proficisci non possit ab operatione nostri intellectus, quantumvis extrinseca? quemadmodum mille aliæ denominationes extrinsece à formis oriuntur nequaquam intrinsecis. Et quidem obiectum extrinsecè, & ratione nostra diuidi, haud est aliud, quam illud, prout à nobis cognoscitur, subire diuisionem, & partitionem quandam: at, prout à nobis cognoscitur, diuidi potest vi cognitionis nostræ diuisa in se, & paulatim progredientis, quantumlibet sit extrinseca: id enim quid aliud, quam ipsam diuidi cognitionem: ergo, &c.

59 Moderantius alij secundo respondent admissa distinctione rationis, eiusque partitione in eam, quæ vocari consuevit distinctio rationis ratiocinatæ, & eam quæ rationis ratiocinantis; aiuntque, illam priorem esse, vi cuius aliquid concipitur in ordine ad vna connotata, & non alia: seorsim à quauis præcisione obiectiuæ: posteriorem vero tunc contingere, quoties idem in ordine ad eadem connotata, modò magis, modò minus explicite cognita refertur. Ceterum hæc solutio, nec distinctionem rationis ratiocinatæ entis à differentis suis, nec animalis à suis inferioribus, nec connotatorum in communi à seipsis in particulari explicare potest, vt superius probatum est cap. 4. tum ad eius initium, tum etiam ad illius finem.

60 Tertio alij respondent, quoties idem realiter obiectum attingitur conceptibus dissimilibus, & qui diuersis vocibus correspondeant, distinguere ratione ratiocinatæ, idque tamen nulla fiat eius à seipso obiectiuæ præcisio; quoties vero non dissimilibus, sed geminatis, ac reperiitis conceptibus cognoscitur in hunc modum; Petrus est Petrus, tunc distinguere, ac multiplicari ea ratione, quam vocant ratiocinantem. Verum qui ita disputant, id in primis statuunt cum P. Suarez disp. 8. metaph. sect. 1. num. 4. & P. Fonseca tom. 2. metaph. lib. 5. cap. 6. quest. 6. sect.

3. & aliis non paucis, distinctionem rationis ratiocinatæ esse cum fundamento in re, secus verò rationis ratiocinantis. Atqui ad concipiendam eandem rem dissimilibus conceptibus non datur maius fundamentum ex parte obiecti, quam ad eam concipiendam eodem conceptu geminato: igitur distinctio rationis ratiocinatæ per dissimiles conceptus, ac rationis ratiocinantis per eundem conceptum geminatum, seu repetitum perperam explicantur. Quid? quod iuxta hanc solutionem homo, & animal rationale ratione ratiocinatæ distinguantur, quod tamen plures ex aduersariis eunt inficias.

Quarto alij partitionem illam explicant sine obiectiuæ præcisione, aiuntque, distinctionem rationis ratiocinatæ esse, partim realem, partim rationis contra verò distinctionem rationis ratiocinantis esse solius rationis, & neutquam realem v. g. conceptus communis animalis, à quouis inferiori suo, non ratione modò, verum etiam realiter inadæquate distinguitur, atque adeo ab eo est ratiocinata distinctus: animal autem rationale, & homo distinctionem habent solius rationis, & nullatenus realem, ac proinde ratione ratiocinante distinguuntur inuicem.

Verum haud magis cæteris hic sentiendi modus mihi probatur. Namque in primis homo non distinguitur ratione ratiocinatæ ab anima: & tamen realiter inadæquate ab ea distinguitur; & simul etiam ratione nostra, cum diuersis conceptus animæ huic voci, *homo*, & huic, *anima*, respòdeat, alterq; eā explicite, alter implicite, alter in cōcreto, alter quasi in abstracto cognoscat. Deinde animal ab homine, & equo, & cæterarum specierum suarum collectione explicite cognita ratione ratiocinatæ distinguitur, vt fatentur omnes: at non distinguitur ab ea realiter inadæquate. Tertio realis distinctio independentem à distinctione rationis explicari potest, ac debet: ergo & è conuerso, &c.

Quinto tandem alij duplicem præcisionem mere formalem, & nullatenus obiectiuam distinguunt: videlicet, quæ plura cognoscuntur vnica apprehensione impartibili, seu, quod perinde est, id genus apprehensione, ad quam nequeunt duæ dirigere: & hanc præcisionem putant ratione ratiocinatæ præscindere conceptum communem sic apprehensum, v. g. animal à suis inferioribus: aliam, quæ ita res apprehenditur, vt diuersa definitione explicari possit, & hanc præcisionem existimant ratione ratiocinante distinguere differentiam, aut speciem hominis v. g. à ratione communi animalis.

Displicet etiam hæc solutio: tum, quia perfectas, quæ est differentia entis ratione ratiocinante iuxta hos authores ab ente distinguitur: & tamen secundum eosdem diuersam definitionem, quæ explicetur sibi non vendicat, eo videlicet, quod perfectas genus, per quod definiri possit, non habeat, ratione suæ vniuersalitatis: tum etiam, quia hinnibile v. g. ratione ratiocinatæ ab animali distinguitur: at non propterea, quod conceptus respondens huic voci, *hinnibile*, plura impartibili apprehensione cognoscat, quam conceptus animalis, cum potius pauciora cognoscat: ergo &c. Maior probatur, quia animal ab hinnibili ratione, non ratiocinante, sed ratiocinata distinguitur, vt omnibus est in concessio: sed quantum animal ab hinnibili, tantumdem hinnibile ab animali ratione distinguitur: quo pacto sicut in superioribus sæpe differuimus, quantum vnum aliquid extremum ab alio realiter distinguitur, tantumdem hoc etiam est à priori realiter distinctum.